

Sieâu Vi Mieàn Taây Soâng Nile

March 2015 | Page 1 of 3

WNV (West Nile Virus, hay Sieâu Vi Mieàn Taây Soâng Nile) laø gì?

WNV (Sieâu Vi Mieàn Taây Soâng Nile) laø loaïi sieâu vi laây truyeàn nhôø vaøo muoãi vaø coù theá gaây ñau oám ôù mõi ñoã töø soát nheï ñeán beänh traàm troïng, chaúng haïn nhôø vieâm naõo hoaëc vieâm maõng naõo. WNV bò phaùt hieän laàn ñaàu tieän taïi Hoa Kyø vaøo naêm 1999.

WNV laây lan nhôø theá naøo?

WNV laây lan cho con ngöôøi theo caùch phoá bieán nhaát laø qua veát chích cuûa muoãi nheäm beänh. Coù theá xem theám thoâng tin veà caùc loaïi muoãi khaùc nhau goùp phaàn laøm lan roäng WNV taïi maïng löôùt cuûa MDPH, www.mass.gov/dph, trong phaàn A noùi veà arbovirus thuoác chà müïc töø A ñeán Z cuûa Caùc Chuû Ñeà Söùc Khoùe.

WNV cuõng coù theá laây lan khi truyeàn maùu hay caáy gheùp noãi taïng. Ngoaøi ra, cuõng coù baøu caøu veà nhöõng tröôøng hôïp hieám thaáy laø: phuï nöõ coù thai hoaëc ñang trong thôøi kyø nhuõ döõng vaø bò nheäm WNV ñaõ truyeàn sieâu vi naøy cho con mình. Vì ít khi coù daïng trình baøu naøy neän vaãn chöa bieát roõ aùnh höôøng leän söùc khoùe cuûa thai nhi hoaëc em beù coøn buù meï, vaø coøn ñang tieáp tuïc nghieän coùu.

Con ngöôøi khoâng bò laây nheäm khi tieáp xuùc tröïc tieáp vôùi chim choùc, thuù vaät hay nhöõng ngöôøi khaùc ñang bò beänh.

Taïi sao khoâng caàn trình baøu tröôøng hôïp chim choùc cheát nöõa?

Töø naêm 2000 ñeán 2008, MDPH ñaõ thaâu thaáp caùc baøu caøu vaø thöù döø tìm WNV treän caùc loaïi chim choùc cheát taïi Massachusetts döùt daïng moät trong nhieàu caùch theo doõi hoaït ñoäng cuûa WNV treän toaøn tieâu bang. Trong nhöõng naêm gaàn ñây, hieäu quaù phaùt hieän sieâu vi baèng phöông phaùp naøy ngaøy caøng keùm ñi. Nhieàu tieâu bang khaùc ñaõ ngöng keäu goïi baøu caøu tröôøng hôïp chim choùc cheát vaø chaám döùt thöù nghieäm. Hieän taïi, phöông phaùp thu baét vaø thöù treän muoãi laø caùch khaùc tin nhaát ñeã naém roõ haønh tung cuûa WNV, vaø hoaït ñoäng theo doõi seõ tieáp tuïc taäp trung vaøo ñây.

Khoâng coøn döø tìm WNV treän chim choùc cheát nöõa, vaø khoâng caàn phaùt trình baøu cho MDPH. Coù theá boù chim choùc cheát vaøo thuøng raùc theo caùch an toaøn. Neän duøng bao tay, xeùng xuùc hoaëc tuùi nhöõa bao phuï hai tay ñeã hoát chim choùc cheát leän, phaùt cho vaøo hai lòp tuùi ñöõng roài boù vôø thuøng raùc. Sau ñoù quyù vò caàn phaùt röõa tay.

WNV gaây ra nhöõng trieäu chöùng naøo?

Ñeã soá ngöôøi nheäm WNV (khoaúng 80%) seõ khoâng coù trieäu chöùng naøo caù.

Moät soá ít ngöôøi nheäm beänh (~ 20%) seõ coù nhöõng trieäu chöùng nhôø soát, nhöùc ñaàu, ñau reäm mình, buoàn noän, oùi möùa, vaø ñoài khi bò söng haïch baïch huyeát. Hoï cuõng coù theá bò noãi meä ñang vuøng da ôù ngöïc, buïng vaø löng.

Döùt 1% soá ngöôøi nheäm WNV seõ phaùt beänh naëng, keá caù vieâm naõo hoaëc vieâm maõng naõo. Trieäu chöùng beänh naëng coù theá laø: soát cao, nhöùc ñaàu, coùng coá, ñöø ñaän, maát ñoành

hồùng, hoân meâ, run raây, co giaät, yeáu cô baép, maät thò giaùc, baïi xuii vaø teâ lieät. Ngöôøi trên 50 tuoải deã coù nguy cô phaùt beänh naëng.

WNV phoả bieán töüi möüc naøø taïi Massachusetts?

Ña soá ngöôøi tieáp nhieãm WNV ñeàu khoâng coù trieäu chöùng, vì vaây khòu bieát chính xaùc ñaõ coù bao nhieâu ngöôøi nhieãm beänh. Tröôøng hõip thöôøng trình baùo nhaát laø nhöõng ngöôøi phaùt beänh naëng vì WNV. Trong khoaùng töø naêm 2000 töüi 2008 ñaõ coù baùo caùo veà 60 ngöôøi nhieãm WNV taïi Massachusetts. Saùu ngöôøi trong soá ñoù ñaõ töü vong. Caùc tröôøng hõip naøy ñöôïc phaùt hieän trên khaép tieäu bang.

Còu lieäu phaùp naøø ñieàu trò WNV khoâng?

Chöa coù trò lieäu cuï theã naøø cho beänh do WNV gaây ra. Ngöôøi bò nhieãm WNV ôü möüc ñoã nheï thöôøng töï hoài phuïc. Haàu heát möüi ngöôøi bò nhieãm WNV ôü möüc ñoã naëng ñieàu phaüi nhaäp vieän. Trieäu chöùng ôü hoï coù theã keùo daøi nhieàu tuaàn laã, vaø aùnh höôùng lên thaàn kinh coù theã laø vónh vieän. Khoaùng 10% soá ngöôøi phaùt beänh naëng seõ qua ñöüi vì beänh naøy.

Còu theã laøm gì ñeã töï baùo veã chính mình khoâng bò nhieãm WNV?

Caùch laây lan WNV phoả bieán nhaát laø qua muoãi, vì vaây sau ñaây laø möät vaøi ñieàu quyù vò coù theã thöïc hieän ñeã giaùm thieäu nguy cô bò muoãi chích:

- Choïn thöüi bieäu hoait ñoäng ngoaøi tröüi ñeã traùnh khoaùng thöüi gian töø luùc chaïng vaïng toái töüi ráng saùng (giöüa hoøng hoân vaø bình minh) - voán laø thöüi ñieãm muoãi hoait ñoäng maïnh nhaát.
- Khi ra ngoaøi tröüi thì neän maëc quaàn daøi, aùo sô mi tay daøi, vaø mang vöù. Còu theã khòu thöïc hieän ñieàu naøy luùc thöüi tieát noùng böüc, nhöng seõ deã ngaên khoâng cho muoãi vaøo gaàn da.
- Söü ñuïng thuoác ñuoãi muoãi coù chöüa **DEET** (N, N-diethyl-m-toluamide), **permethrin**, **picaridin** (KBR 3023), **IR3535** (3-[N-butyl-N-acetyl]-aminopropionic acid) hoacë **daàu khuyñh dieäp** [p-menthane 3, 8-diol (PMD)] ñuùng theo chæ ñaãn trên nhaõn saün phaãm.
 - Khoâng ñöüic ñuøng saün phaãm DEET cho treü sô sanh döüüi hai thaùng, vaø phaüi söü ñuïng ôü noàng ñoã 30% tröü xuoaùng cho treü em löùn tuoải hôn.
 - Khoâng ñöüic ñuøng daàu khuyñh dieäp cho treü em döüüi ba tuoải.
 - Saün phaãm permethrin chæ ñuøng trên caùc vaät ñuïng nhö quaàn aùo, giaøy ñeùp, muøng maøñ vaø ñoã ñaïc caém traïi chöü khoâng ñöüic thoa lên da.
 - Trong Töø Thoàng Tin veã Thuoác Ñuoãi Muoãi cuüa MDPH coù theãm nhieàu thoàng tin veã caùch löüa choïn vaø söü ñuïng thuoác ñuoãi muoãi sao cho an toaøn, vaø coù theã xem tröüc tuyeán taïi www.mass.gov/dph. Neáu quyù vò khoâng theã truy caäp tröüc tuyeán thì neän lieän laïc vöüi MDPH theo soá (617) 983-6800 ñeã laáy baün in trên giaáy.
- Ngaên khoâng cho muoãi vaøo nhaø baèng caùch ñaép vaù möüi löã hoång trên caùc maøñ löüüi chaén, vaø nhöü gaét löüüi naøy vaøo möüi cöüa caùi vaø cöüa soã.
- Doïn saïch nhöõng choã ñoäng nöüüc xung quanh nhaø. Sau ñaây laø möät vaøi ñeã nghò:

- Tìm quanh quất bên ngoài nhà xem có vật chừa vạ moun ñoà nạo khía còu theá ñoing nõduc khoáng - haõy laät uup ngõoic laõi, thõoøng xuyeån ñoả nõduc ra, hoaëc thaui boũ chuøng.
- Khoan loã döõuì ñaùy cauc vaät chõua taui cheá boũ naem ngoaõi trõøi ñeã nõduc chaũy ra heát.
- Khai thoång choã maung xoaí bõ ngheit; doin saich môu laù caây vaø maũnh vuĩn còu theá chaãn ñõøng ñõoøng xaũ nõduc möa.
- Laät uup ngõoic cauc hoà taém nhuõ baeng nhõia vaø xe cuít kí khi chõa càen duøng.
- Thay nõduc trong thau taém cuõa chim choüc vaõi ngaõy moät laàn; thoång kí cho ao hoà trang trí hoaëc thaũ caũ vaøo.
- Giõõ cho hoà bõi luõn luõn saich seõ vaø khõu truong baeng clo theo caũch thíc hõip; doin saich choã ñoing nõduc treãn naép ñaãy hoà bõi.
- Duøng caây caũnh ñeã traũnh xuaát hieån choã ñoing nõduc tích õu daãn daø treãn maũnh ñaát cuõa quyù vò.

Quyù vò còu bieát...

Muõai còu theá baét ñaàu sanh soãi naũy nõu õu baát cõu vuøng hay choã ñoing nõduc nạo tích õu laũu hõn boán ngaõy! Muõai còu theá ñeũ trõøng õu baát kyø nõi nạo. **Caãn haõnh ñõang** ñeã giaũm thieáu soá löõng muõai quanh nhaø vaø khu võic laãn caãn. Haõy toả chõuc ngaõy doin deíp taĩ khu võic laãn caãn ñeã thu löõim cauc vaät chõua töø nhõøng loã ñaát troáng vaø coång vieån, ñõang thõøi khuyeån kích moĩi ngõoõi ñõøng ñeã ñoing nõduc treãn saũn nhaø. Haõng raøo (ranh giõuì nhaø õu) khoáng theá ngaen chaãn ñõoic muõai, vì vaãy ñieàu quan troing laø phaũi doin saich nhõøng choã ñoing nõduc kháep trong khu võic laãn caãn.

Caãn thoãm thoång tin?

- **WNV vaø vaán ñeã baũo veã caũ nhaãn:** Goĩi Phaãn Ban Dõch Teã vaø Chíc Ngõøa (Division of Epidemiology and Immunization) cuõa MDPH theo soá 617-983-6800, hoaëc truy caáp trõic tuyeån taĩ www.mass.gov/dph. Cuõng còu theá lieãn laic vòuì hoãi ñõang sõuc khoũe ñõa phõng (lieát keã taĩ danh bã ñieãn thoã, trong phaãn “chaũnh quyean”).
- **Kieãm soaũt muõai taĩ thaõnh phoá hay thõ traãn cuõa quyù vò:** Coång tauc kieãm soaũt muõai taĩ Massachusetts ñõoic thõic hieån qua chín phaãn khu kieãm soaũt. SRMCB (State Reclamation and Mosquito Control Board, hay Hoãi Ñõang Tieäu Bang veã Khai Hoang vaø Kieãm Soaũt Muõai) giaũm saũt toaøn boã chín phaãn khu nạo. Còu theá xem thoång tin lieãn laic vòuì moãi phaãn khu baeng caũch truy caáp trõic tuyeån taĩ www.mass.gov/agr/mosquito/districts.htm. Cuõng còu theá goĩi SRMCB - thuõc Ban Taõi Nguyeån Canh Noång Massachusetts (Massachusetts Department of Agricultural Resources) - theo soá 617-626-1777, hoaëc lieãn laic vòuì hoãi ñõang sõuc khoũe taĩ ñõa phõng cuõa quyù vò.
- **Aũnh hõõng cuõa thuõc trõø saũ ñõaĩ vòuì sõuc khoũe:** Goĩi Trung Taãm Sõuc Khoũe Moãi Trõoøng (Center for Environmental Health) cuõa MDPH theo soá 617-624-5757

